

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพ แรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย

รัตนา รัชตพิสิฐกร¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประสานงานด้านภาษาจากอำเภอเมืองและอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 120 คนและการสุ่มสำรวจความรู้เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบทดสอบความรู้ ก่อน-หลังการอบรม แบบประเมินความรู้ในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว แบบนิเทศติดตาม รวมถึงการรวบรวมสถิติการลงทะเบียนสิทธิประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นสถิติเชิงพรรณนาคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน คือ t-test

ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพ แรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย ดำเนินการเริ่มจากการสำรวจผู้ประสานงานด้านภาษาที่มีคุณสมบัติตามที่ กำหนดและจัดการอบรมให้กับผู้ประสานงานด้านภาษาตามแนวทางการประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ผู้ประสานงานด้านภาษาที่เข้ารับการอบรม ส่วนใหญ่มีอายุ 20-29 ปี เป็นเพศชาย มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้าง รายได้ครอบครัวต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และเป็นผู้ประสานงานด้านภาษาที่อยู่ในประเทศไทย 5-9 ปี การประเมินผลการอบรมพบว่า ก่อนอบรมผู้ประสานงานด้านภาษาที่มีความรู้อยู่ในระดับน้อยและภายหลังการอบรมมีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก คะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมมีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ภายหลังการอบรมมีการติดตามและนิเทศการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานด้านภาษา พบว่า ประเด็นที่ทำให้คำปรึกษามากที่สุดคือ สิทธิประโยชน์การประกันสุขภาพ อัตราค่าประกันสุขภาพ หลักฐานประกอบในการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพ การย้ายสถานพยาบาลและการตรวจสอบสิทธิหลักประกันสุขภาพ สำหรับการลงทะเบียนสิทธิประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว พบว่า มีแรงงานต่างด้าวลงทะเบียนบัตรประกันสุขภาพเพิ่มขึ้น ภายหลังการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา ในการประเมินความรู้เรื่องการประกันสุขภาพในแรงงานต่างด้าวที่มีผู้ประสานงานด้านภาษาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ พบว่า แรงงานต่างด้าวมีระดับความรู้เรื่องการประกันสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในพื้นที่อื่นได้ ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าถึงสิทธิหลักประกันสุขภาพได้มากขึ้น

คำสำคัญ : พัฒนาศักยภาพ, ผู้ประสานงานด้านภาษา, ประกันสุขภาพ, แรงงานต่างด้าว

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย

Model of the development of the language coordinators in health insurance for foreign workers , Chiangrai Province

Ratana Ratchatapisitkorn¹

ABSTRACT

A research study entitled “Model of the development of the language coordinators in health insurance for foreign workers , Chiangrai Province” aims to study the model for developing the potential of language coordinators in migrant workers' health insurance and to study the results of developing the potential of language coordinators Chiang Rai.

The samples were 120 language coordinators from Muang Chiang Rai District and Mae Sai District and a random survey of knowledge on foreign worker health insurance of 385 people. Survey tools used included general information query, before-after training knowledge quiz, knowledge evaluation form on foreign workers' health insurance, Supervising and tracking form as well as the collection of migrant worker's health insurance registration statistics. Statistics used for analysis; descriptive statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation, the inferential statistics are t-test.

The results of the study showed that model of the capability development of the language coordinators in health insurance for foreign workers in Chiang Rai: starting with the survey of the language coordinators with required qualifications and setting up training sessions according to health insurance guidelines of the Ministry of Public Health. Most of language coordinators were 20-29 years of age, male, primary education qualification, freelance workers with monthly income from 5,000-10,000 baht, and were language coordinators based in Thailand for 5-9 years. Before the training, the language coordinators had a low level of knowledge and after the training they have a high level of knowledge. The test scores before and after the training were significantly different with statistical significance at the level of .05 After the training, the language coordinators' performance was monitored and supervised with result indicating that the most seek-for-advice topics were the benefits of health insurance, rates, required documents for health examination and health insurance, change of medical facility eligibility according to work location, and verification of health insurance eligibility. For the registration of health insurance of migrant workers, it was found that more foreign workers registered for health insurance cards after the development of capability of language coordinators. In assessing the knowledge of foreign workers on health insurance with the support of the trained language coordinators, it was found that foreign workers had a moderate level of knowledge of health insurance. The results of the research can be used to guide the development of language coordinators in other areas of Thailand. As a result, migrant workers have more access to health insurance.

Keywords : development , language coordinators, health insurance, foreign workers

¹Chiang Rai Provincial Public Health Office

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย
Chiang Rai Provincial Health Office

การนำเสนอบทความวิชาการ “คลังปัญญาเชียงราย”

เลขที่ 001-5-2565 /วันที่ 17 พฤษภาคม 2565

บทนำ

ตามที่มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556 เรื่อง การให้การดูแลทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่คนต่างด้าวที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม อนุมัติให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการให้การดูแลทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่คนต่างด้าวทั้งหมดที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม โดยคนต่างด้าวกลุ่มนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเองและจัดให้มีการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และอนามัยวัยเจริญพันธุ์ในแรงงานต่างด้าว และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 เรื่องการบริหารการทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย ให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตรวจสอบสุขภาพ ประกันสุขภาพ และออกใบรับรองแพทย์ ให้แก่แรงงานต่างด้าว ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว พ.ศ.2562 พร้อมทั้งมาตรการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2562 โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ ให้ดำเนินการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคมพร้อมผู้ติดตามทุกราย ให้อยู่ในระบบประกันสุขภาพในช่วงระยะเวลาไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่อนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยและอนุญาตให้ทำงานชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว เพื่อให้เข้าถึงหลักประกันสุขภาพ ได้แก่ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและควบคุมโรค และลดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการให้บริการของสถานพยาบาล¹

จังหวัดเชียงรายมีจำนวนแรงงานต่างด้าว ณ เดือนกรกฎาคม 2562 ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานจำนวน 16,970 คน แบ่งเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า 16,292 คน สัญชาติลาว 632 คน สัญชาติกัมพูชา 46 คน (ข้อมูลจากสำนักงานจัดหางาน จังหวัดเชียงราย) เป็นแรงงานต่างด้าวสิทธิ ประกันสังคม จำนวน 7,012 คน คิดเป็นร้อยละ 41.32 (ข้อมูลจากสำนักงานประกันสังคม จังหวัดเชียงราย) และข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย พบว่า แรงงานต่างด้าวที่มีสิทธิประกันสุขภาพ จำนวน 6,075 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 จะเห็นได้ว่ามีแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีสิทธิประกันสุขภาพจำนวน 3,883 คน คิดเป็นร้อยละ 22.88 โดยแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีสิทธิจะต้องชำระค่าใช้จ่ายจากการรักษาพยาบาลเอง ถ้าแรงงานต่างด้าวไม่สามารถชำระค่าใช้จ่ายได้ ทำให้เป็นภาระค่ารักษาพยาบาลของหน่วยบริการ ส่งผลต่อสภาพคล่องของหน่วยบริการโดยรวม จากข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีสิทธิประกันสุขภาพ จะเห็นได้ว่ายังมีแรงงานต่างด้าวที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันสุขภาพ และการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ เนื่องจากปัญหาเรื่องการสื่อสาร แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาไทยหรืออ่านภาษาไทยได้ ทำให้การส่งเสริมความรู้เรื่องการประกันสุขภาพและการเข้าถึงบริการสุขภาพ เป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ทำการศึกษาในเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย” เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นรูปแบบในการพัฒนาผู้ประสานงานด้านภาษาด้านการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวและส่งผลให้แรงงานต่างด้าวมีหลักประกันสุขภาพอย่างครอบคลุมและสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา จังหวัดเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ทำให้แรงงานต่างด้าวมีหลักประกันสุขภาพและมีความรู้เรื่องการประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นหรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย มีกรอบแนวคิดในการดำเนินการ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 รวมระยะเวลา 12 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ แรงงานต่างด้าวในอำเภอเมือง 5,655 คน และอำเภอแม่สาย จำนวน 4,423 คน รวมจำนวน 10,078 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีการคัดเลือกดังนี้

1. ผู้ประสานงานด้านภาษาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด คือ เป็นแรงงานต่างด้าวที่สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้ สามารถอ่านภาษาไทยหรือภาษาพม่าได้ และมีจิตอาสาในการให้คำปรึกษากับผู้รับบริการ โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จาก 2 อำเภอๆละ 60 คน ได้แก่อำเภอเมือง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวม 120 คน เนื่องจากอำเภอเมือง กับอำเภอแม่สาย เป็นอำเภอที่มีแรงงานต่างด้าวมากที่สุดและมีแรงงานต่างด้าวมากเป็นลำดับรองลงมาของจังหวัดเชียงราย

2. แรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการที่ได้รับการประเมินความรู้เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ดำเนินการสุ่มแบบไม่เฉพาะเจาะจง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane) จำนวน 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ข้อมูลทั่วไปของผู้ประสานงานด้านภาษา ประกอบด้วย ข้อมูลอายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการอยู่ในประเทศไทย (ภาษาพม่า)
2. แบบทดสอบความรู้ ก่อน-หลังการอบรมตามเนื้อหาการอบรมผู้ประสานงานด้านภาษา ด้านประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย (ภาษาพม่า)
3. แบบประเมินความรู้ในการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวที่มีผู้ประสานงานด้านภาษา (ภาษาพม่า)
4. แบบนิเทศติดตามผู้ประสานงานด้านภาษา จังหวัดเชียงราย
5. แบบรวบรวมสถิติการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1) การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยขอคำแนะนำในการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ในภาพรวม จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านและประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแบบทดสอบความรู้เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว พบว่า แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยค่า IOC มากกว่า 0.5 ในทุกข้อคำถาม

2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ไปทดสอบความรู้กับแรงงานต่างด้าวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือแรงงานต่างด้าวอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 คน โดยดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวทั้ง 10 คนตามเนื้อหาในการอบรม และให้ทำแบบทดสอบ จากนั้นนำข้อมูลผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนนและนำมาบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบัก (Coefficient Alpha or Cronbach's Alpha)

พบว่า แบบทดสอบมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ ครอนบักเท่ากับ 0.827 แปลผลว่า แบบทดสอบนี้มีความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับได้

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมแบบสอบถาม (Questionnaire) ข้อมูลทั่วไปผู้ประสานงานด้านภาษา
2. รวบรวมแบบทดสอบความรู้ ก่อน-หลังอบรม ตามเนื้อหาการอบรมผู้ประสานงานด้านภาษา ด้านประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย
3. รวบรวมแบบประเมินความรู้ในการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการ
4. รวบรวมผลการนิเทศติดตามผู้ประสานงานด้านภาษา จังหวัดเชียงราย
5. รวบรวมสถิติการลงทะเบียนสิทธิประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ช่วงเดือนสิงหาคม 2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2564
6. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของแบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังอบรม แบบประเมินความรู้ แบบนิเทศติดตามทุกชุด และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม(Questionnaire) ข้อมูลทั่วไปของผู้ประสานงานด้านภาษา แบบทดสอบความรู้ ก่อน-หลังอบรม แบบประเมินความรู้ ใช้การวิเคราะห์การกระจายจำนวนในแต่ละกลุ่มความถี่(Frequency)การกระจายอัตราส่วนร้อยละ (Percentage)การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) การหาค่าเฉลี่ย(Mean) และ นำคะแนนแบบทดสอบมาเปรียบเทียบวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test Dependent โดยเป็นการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน คือ กลุ่มตัวอย่างเดียวกันในการทดสอบก่อนและหลังอบรม
2. การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานด้านภาษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา
3. สถิติการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว ช่วงเดือน สิงหาคม 2563 เปรียบเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ 2564(หลังการพัฒนาศักยภาพ)

การพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย หมายเลขการรับรอง CRPPHO42/2563

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว

การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา เริ่มตั้งแต่การสำรวจข้อมูลผู้ประสานงานด้านภาษา ตามคุณสมบัติที่กำหนด และคัดเลือกแบบ เฉพาะเจาะจง จาก 2 อำเภอๆละ 60 คน ได้แก่อำเภอเมือง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวมจำนวน 120 คน เนื่องจากอำเภอเมือง กับอำเภอแม่สาย เป็นอำเภอที่มีแรงงานต่างด้าวมากที่สุดและมีแรงงานต่างด้าวมากเป็นลำดับรองลงมาของจังหวัดเชียงราย จากนั้นดำเนินการอบรมพัฒนา ศักยภาพ ผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว โดยครอบคลุมเนื้อหา แนวทางการประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข การตรวจสุขภาพ การประกันสุขภาพ กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุ การย้ายสถานพยาบาล และการเข้ารับบริการสาธารณสุข หลังจากผ่านการอบรมผู้ประสานงานด้านภาษาจะดำเนินการให้ความรู้เรื่องการประกันสุขภาพในสถานประกอบการ และมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานผู้ประสานงานด้านภาษา ในสถานประกอบการ เพื่อเสริมพลัง เสริมองค์ความรู้ และแก้ไขปัญหาอุปสรรค จากนั้นได้มีการสำรวจความรู้เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ในสถานประกอบการ รวบรวมสถิติและสรุปผลการดำเนินงาน

2. ผลการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา จังหวัดเชียงราย

2.1 ผลการลงทะเบียนบัตรประกันสุขภาพ

ตารางที่ 1 สถิติการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว เปรียบเทียบก่อนและหลัง การพัฒนาศักยภาพ เปรียบเทียบเดือนสิงหาคม 2563 และ เดือนกุมภาพันธ์ 2564

อำเภอ	ข้อมูลการลงทะเบียนบัตรประกันสุขภาพ					
	เม.ย.-ส.ค.2563		ต.ค.2563-ก.พ.2564		เปรียบเทียบ	
	(5 เดือนก่อนการพัฒนา)		(5เดือนหลังการพัฒนา)		(ก่อนและหลังการพัฒนา)	
	จำนวน	เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	เฉลี่ยต่อเดือน
อำเภอเมือง	339	68	1,000	200	661	132
อำเภอแม่สาย	91	18	183	37	92	19
รวม	430	86	1,183	237	753	151

แหล่งที่มา : เว็บไซต์กองทุนประกันสุขภาพคนต่างด้าว <http://fwf.cfo.in.th/> เข้าถึงวันที่ 8 ม.ค. 2564

จากผลการศึกษาดังตารางที่ 1 พบว่า ช่วงก่อนการอบรม มีข้อมูลการลงทะเบียนบัตรในช่วงเมษายนถึงสิงหาคม 2563 จำนวน 430 ราย เปรียบเทียบกับข้อมูลหลังการอบรมตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 ถึง กุมภาพันธ์ 2564 จำนวน 1,183 คน พบว่ามีจำนวนการลงทะเบียนเพิ่มขึ้น จำนวน 753 คน และเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น 151 ราย ทั้งนี้ไม่รวมข้อมูลการลงทะเบียนตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 29 ธันวาคม 2563

2.2 ผลการประเมินความรู้เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว

ตารางที่ 2 ระดับความรู้เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว (1 พฤศจิกายน 2563-31 มกราคม 2564)

การประเมินความรู้	จำนวนผู้ตอบแบบประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD.	ระดับความรู้
อำเภอเมือง	216	20	13.97	1.72	ปานกลาง
อำเภอแม่สาย	169	20	13.04	1.98	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ย	385	20	13.56	1.89	ปานกลาง

จากผลการศึกษาดังตารางที่ 2 พบว่า การประเมินระดับความรู้การประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวที่มีผู้ประสานงานด้านภาษาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ในภาพรวมมีผู้ตอบแบบประเมินความรู้จำนวน 385 รายแบ่งเป็น อำเภอเมือง 216 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 56.10 และอำเภอแม่สาย

169 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 43.90 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินความรู้ด้านการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 13.56 คะแนน ซึ่งแรงงานต่างด้าวในอำเภอเมือง มีระดับความรู้ อยู่ระดับปานกลาง เท่ากับ 13.97 คะแนน และอำเภอแม่สาย มีระดับความรู้ อยู่ระดับปานกลาง เท่ากับ 13.04 คะแนน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว จังหวัดเชียงราย มีกระบวนการเริ่มจากการสำรวจข้อมูลผู้ประสานงานด้านภาษาตามคุณสมบัติที่กำหนด คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการอบรมพัฒนาศักยภาพตามแนวทางการประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนอบรมมีระดับความรู้ อยู่ในระดับน้อยและหลังอบรมพบว่า มีระดับความรู้ อยู่ในระดับมาก และมีการนิเทศติดตามเสริมพลังให้กับผู้ประสานงานด้านภาษา ซึ่งยังพบปัญหาอุปสรรคในการให้ความรู้ เรื่องการประกันสุขภาพในแรงงานต่างด้าว สอดคล้องกับ สดพร จุลชุม, หทัยรัตน์ โกษิยาภรณ์, พิกุลแก้ว ศรีนาม และระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์ (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะพื้นฐาน ความเข้าใจหลักสูตรและปัญหาอุปสรรคการทำงาน ของพนักงานและอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว(พสต./อสต.) ภายใต้ระบบบริการที่เป็นมิตรสำหรับคนต่างด้าว⁴

ผลการพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา จังหวัดเชียงราย พบว่า สถิติการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวมีการลงทะเบียนบัตรประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ภายหลังการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษา การประกันสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในกรณีเกิดปัญหาสุขภาพจากการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ มรุดารดา ไพยารมณ, ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์, วาทีณี คุณเผือก และ สิรินาฏ นิภาพร (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของบัตรประกันสุขภาพต่อค่าใช้จ่าย ณ จุดบริการของคนต่างด้าว³ อติศร เกิดมงคล และ นภาพรณ เดอร์ คินเดอริณ (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพของผู้ย้ายถิ่น 2019: ความคุ้มครองของประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในแม่สอด เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ): ความต้องการและความท้าทาย⁵

การประเมินระดับความรู้การประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวที่มีผู้ประสานงานด้านภาษาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เรื่องการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินความรู้ด้านการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ นพ.ชาญวิทย์ ทรเทพ นางนธีรัตน์ ธรรมโรจน์ และนางสาวปราณี จริตเอก (2554) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมแสวงหาบริการและการใช้บริการ เพื่อพัฒนาระบบการเงินการคลัง สุขภาพ และการจัดบริการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการสำหรับแรงงานข้ามชาติ : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดระยอง²

สรุปภาพรวมของผลการศึกษา พบว่า การมีประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว จะทำให้แรงงานต่างด้าวได้รับสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลและลดภาระค่าใช้จ่ายด้านรักษาพยาบาลของแรงงานต่างด้าว แต่การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการประกันสุขภาพมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาในการให้ความรู้แรงงานต่างด้าว จึงจำเป็นต้องมีผู้ประสานงานด้านภาษาในการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการประกันสุขภาพ ให้ครอบคลุมในเรื่องแนวทางการประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข การตรวจสุขภาพ โรคต้องห้ามมิให้ทำงาน การประกันสุขภาพ

สิทธิประโยชน์การประกันสุขภาพ สิทธิประโยชน์ที่ไม่คุ้มครอง การเจ็บป่วยฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุ การย้ายสถานพยาบาล และการเข้ารับบริการสาธารณสุข ซึ่งผลการศึกษาคพบว่า แรงงานต่างด้าวมีหลักประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นและมีความรู้เรื่องการประกันสุขภาพเพิ่มขึ้น ภายหลังจากพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานด้านภาษาในการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับคำปรึกษาอย่างดียิ่ง จาก นายแพทย์ วัชรพงษ์ คำหล้า นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ที่ปรึกษาโครงการวิจัย คุณประพิมพ์ วรรณสม พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลแม่สรวย และ คุณอนุพงษ์ พูลพร นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ที่ปรึกษาทางวิชาการ คุณรุ่งนภา มาลารัตน์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ผู้ตรวจสอบทางวิชาการ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ที่กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิจัยครั้งนี้ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณ ผู้ประสานงานด้านภาษาทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยฉบับนี้ทุกท่านที่กรุณาสับสนุนและช่วยเหลือตลอดมา

ข้อเสนอแนะ

1. ขยายผลการศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนากองทุนบัตรประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขต่อไป
2. บทบาท หน้าที่ และความสำคัญของผู้ประสานงานด้านภาษาในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ องค์กรความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประสานงานด้านภาษา และความจำเป็นในการจ้างผู้ประสานงานด้านภาษา
3. การเก็บข้อมูลด้านการใช้อุปกรณ์สื่อสารในกลุ่มแรงงานต่างด้าว เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาช่องทางการเข้าบริการ, การสื่อสารของหน่วยงานสาธารณสุขกับแรงงานต่างด้าว, การพัฒนาช่องทางการชำระเงินในการซื้อบัตรประกันสุขภาพ รวมทั้งอาจใช้เป็นช่องทางในการพัฒนาแอปพลิเคชัน สำหรับบัตรประกันสุขภาพได้
4. กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น ให้ความสอดคล้องกับพื้นที่และประชากรได้อย่างครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงสาธารณสุข กองเศรษฐกิจและหลักประกันสุขภาพ. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง การตรวจและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563. [อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2564]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.fwf.cfo.in.th>
2. ชาญวิทย์ ฤทธิ์เทพ, นธีรัตน์ ธรรมโรจน, ปราณี จริตเอก.การศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาบริการและการใช้บริการ เพื่อพัฒนาระบบการเงินการคลัง สุขภาพ และการจัดบริการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการสำหรับแรงงานข้ามชาติ :กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร และ จังหวัดระยอง : สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันไทย ; 2554.

3. มรุตาร่า ไพยารมณ, ระพีพงค์ สุพรรณไชยมาตย์, วาทีนี คุณเผือก, สิรินาฏ นิภาพร. ผลของบัตรประกันสุขภาพต่อค่าใช้จ่าย ณ จุดบริการของคนต่างด้าว.พิมพ์ครั้งที่ 1 : สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์ ;2562.
4. สดพร จุลชุม, หทัยรัตน์ โกษิยาภรณ์, พิกุลแก้ว ศรีนาม, ระพีพงค์ สุพรรณไชยมาตย์.ลักษณะพื้นฐานความเข้าใจหลักสูตรและปัญหาอุปสรรคการทำงานของพนักงานและอาสาสมัคร สาธารณสุขต่างด้าว (พสต./อสต.) ภายใต้ระบบบริการที่เป็นมิตรสำหรับคนต่างด้าว.พิมพ์ครั้งที่ 1 : สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์ ;2562.
5. อติศร เกิดมงคล, นภาพรรณ เดอร์ คินเดอเรน.สุขภาพของผู้ย้ายถิ่น 2019: ความคุ้มครองของประกันสุขภาพ ของแรงงานข้ามชาติในแม่สอด เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ):ความต้องการและความท้าทาย. พิมพ์ครั้งที่ 1 : สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์ ;2562.

